

Nekaj o pritrličnem sadnem drevju

Znano je dandanes že vsakomur, ki se količkaj zanima za razvoj sadjarstva, da gojimo, vpoštevaje zunanjo obliko drevesa, dve vrsti sadnega drevja, ki se med seboj bistveno razlikujeta. Običajno drevje bodisi kateregakoli plemena, ki raste po naših sadnih vrtovih ali sadovnjakih, izvečine po travnatih zemljiščih in ima okoli 2 m visoko deblo, imenujemo vobče **visokodebelno sadno drevje**. Tako sade naši sadjarji visokodebelne jablane, hruške, češnje, češplje itd.

Po ograjenih vrtovih, na zelenjadnih gredah, ob stenah in po drugih zemljiščih z obdelano zemljo v obližu hiš pa sade drevje manjših oblik z deblom okoli 30—50 cm višine. Tako drevje imenujemo pa vobče **pritrlično sadno drevje**. V taki pritrlični obliki goje navadno pred vsem hruške, pa tudi jablane in posebno breskve. Za druga sadna plemena pritrlična oblika ni tako prikladna.

Pritrlično sadno drevje se pa ne razlikuje od visokodebelnega samo po nižjem deblu in po manjši razsežnosti vrha ali krone, ampak še bolj po notranjih lastnostih, ki šele prav za prav tvorijo bistveno razliko med obema oblikama. Visokodebelno drevje, najsibo tega ali onega plemena, je cepljeno na divjača, ki je zrastle iz semena; zato ima to drevje močno rast in doseže lahko visoko starost. Za zemljo, lego in negovanje vobče ni preveč izbirčno in občutljivo. Zarodi navadno bolj pozno in rodi precej neredno. Kakovost plodov je srednja in le izjemoma ob zelo ugodnih vremenskih in talnih prilikah prvovrstna. Navadno je več izbirtka nego prvovrstne robe.

Vse drugačne lastnosti ima pritrlično sadno drevo. Predvsem moramo po-

udarjati, da je večinoma cepljeno na **okoreničene potakujence**, ne na semenšake; nima tedaj take bujne rasti kakor visokodebelno in tudi take starosti ne doseže. Za lego, zlasti pa za zemljo je mnogo bolj izbirčno. Tudi negovanja in gnojenja zahteva več. Zato pa tudi mnogo prej zarodi in kar je najvažnejše, rodi **dokaj debelejšje, lepše barvano in okusnejše sadje**. Pritrlično drevje ne trpi pod seboj travnate ruše, ampak zahteva najboljšo zemljo, ki mora biti redno obdelana in gnojena kakor to zahteva večina poljskih rastlin in vinska trta.

Najvažnejša prednost pritrličnega sadnega drevja je ta, da rodi sad, ki je neprimerno boljše kakovosti nego oni z visokodebelnega drevja. Prezreli tudi ne smemo, da je opravljanje pritrličnega drevja jako olajšano. Od tal opravimo obrezovanje, škropljenje in bratev. Pri starejših pritrlikavcih izhajamo s preprostim stoječimi lestvami. Neugodno pa se nam zdi, ker hoče imeti odprto, redno obdelovano in redno gnojeno zemljo.

Pri nas je pritrlično sadno drevje omejeno le na obdelane vrtove. Zlasti je razširjeno po mestih in večjih industrijskih krajih, kjer ima vsaka hišica svoj vrt. Goje ga izvečine le ljubitelji bolj za sport in zabavo nego za dohodek. Pravih sadjarjev, ki bi gojili pritrlično drevje v večjem obsegu kot pridobilno panogo, pri nas, vsaj v Dravski banovini, še ni. Prvi, ki je tvegala za tak nasad precejšnjo vsoto, je g. Sancin, lastnik luscilnice za riž v Ljubljani. Na obsežnem zemljišču na ljubljanskem polju je zasadil spomladi leta 1933 blizu tisoč breskev. Po vseh pravilih urejen nasad je sedaj v najlepšem razvoju.

V drugih evropskih državah — vsaj v nekaterih — so tudi v tem oziru daleč pred nami. V Angliji so na pr. visokodebelna drevesa že močno opustili. Pač pa rastejo leto za letom obširnejši nasadi (plantaže) pritličnega sadnega drevja, zlasti jablan, katerim ondotno podnebje posebno ugaja. Taka, po mnogo hektarov obsegajoča polja sadnega drevja obdelujejo z vprego ali pa z motornim pogonom. Anglijo posnema v zadnjem času Nemčija, ki ima že tudi lepe nasade pritličnih jablan in hrušek. Italija je znana, kako uspešno se bavi s pridelovanjem breskev, in sicer vse na pritličnem drevju. Na tisoče vagonov tega zlahkega sadu izvažajo vse križem Evrope, pa najbrž tudi v druge dele sveta.

Največje nasade pritličnega sadnega drevja pa nahajamo v Ameriki in v Avstraliji. Na tisoče hektarov zemlje je zasajenih samo s pritličnimi jablanami, drugod s hruškami, breskvami itd. Niso redke plantaže, ki štejejo po deset tisoč in še več dreves enega samega plemena v treh, štirih sortah.

Po vseh teh pokrajinah velja načelo, da je lepo namizno sadje možno pridelati le na pritličnem drevju. Vse kaže, da bo to načelo obveljalo tudi na splošno za vse sadorodne pokrajine. V doglednem času bo prišlo tako daleč, da bomo sadili visokodebelno sadno drevje samo še ob cestah, po pašnikih in po najslabših legah, ki niso pripravne za obdelovanje. Vse prvovrstno namizno sadje se bo pridelovalo le na pritličnem drevju. Pridelek visokodebelnega drevja bo izvečine za domačo uporabo.

Ali bo tudi naše — recimo slovensko — sadjarstvo zadela taka preuredba in kdaj? Na to vprašanje ni mogoče določno odgovoriti. Brez dvoma bo prišel čas, ko se bo treba tudi v tem oziru preorientirati. Toda bržčas le delno, ker naše gospodarske razmere za popolno preureditev zaradi majhnih posestev niso ugodne. Pa tudi delna preuredba sadjarstva od visokodebelnega drevja na pritlično še davno ne bo na vidiku, ker naše kulturne prilike še niso godne za tak preobrat. H.

Rešite kmečke čebelnjake

Čebelarji že nekaj let sem tarnamo in tožimo nad letino. Lansko leto ni bilo nič, letos zopet nič. Bog se nas usmili! Ko bi mogla pridna živalca vsaj za svoj obstanek zadosti nabrati! Vendar imamo letos mnogo predelov naše slovenske zemlje, kjer čebele niti za zimo niso nabrale. Ajda, ki smo nanjo stavili zadnje upanje, je vsled ponavljajočega se dežja le pičel donos nudila. Čebelarji, ki so prepeljali v pašo, so vsaj glede zimske zaloge na boljšem, da jim ni treba dodajati sladkorja.

Vsako neugodno leto dvakrat težko zadene kmečke čebelarje. Vaše čebelarjenje je bolj preprosto. V pašo — zlasti kam delj — skoro nihče ne prevažajo, doma pa v takšnih letinah ne nabere čebele niti za svojo potrebo. Treba je seči v žep in šteti za sladkor. Drugi stanovi so glede denarja domala vsi na boljšem ko kmet. Uradnik le

dobi mesečno svojo plačo in začuti denar pod palcem, tudi obrtnik laže pride do denarja. Zato je razumljivo, da so tudi njihove čebele v manjši nevarnosti, da v tako slabih letinah padejo od lakote. V veliki nevarnosti so pa spet naša kmečka čebelarstva. Zadnje desetletje imamo v tem oziru zelo bridke skušnje. Kadar je bila letina zelo slaba, je po kmetih vedno sledil pogin toliko in toliko stotin čebelnih družin. Kadar je pritisnila izredno huda zima, smo spet slišali, kako so se zredčila kmečka čebelarstva. Ponekod so poginile od lakote in mraza kar vse družine. Čebelarji, ki so tako veliko škodo utrpeli, so pa na skrivaj mislili: saj itak s čebelarstvom ni nič!

Pa je tik po tako slabem letu ali ostri zimi, ki je neusmiljeno kosila po kmečkih čebelnjakih, nastopilo izredno dobro leto za čebele. Tako se prav pogostokrat dogaja. Takrat se pa pra-

skajo za ušesi in se kesajo, da niso mogli pogrešiti tistih kovačev za sladkor in da niso vendarle bolj poskrbeli za ohranitev svojih družin.

Zdi se mi in bojim se, da je letošnje jesen, ko smo zaključili letino z zgubo, zopet zajela naše čebelarje po kmetih malodušnost. Nič čudnega! Denarja včasih niti za najnujnejše stvari ni, čebele pa niso nujno potrebne... Pa naj poginejo, če jim bo živeža zmanjkalo! Nikar tako! Rešite živalco, ne pustite, da se nam že itak razredčeni kmečki čebelnjaki zopet izpraznijo. Morda bo prihodnje leto — krepko upajmo — zelo medeno. Kako boste hvaležni »Domoljubu« za te-le vzpodbudne besede, če jih boste upoštevali!

Kako rešiti, kar se rešiti da? Vsak čebelar vsaj približno ve, koliko potrebuje čebelna družina čez zimo: kakih 8 kg na kranjič, vsaj kakih 10 kg na panj velike mere. Vsi veste, koliko imajo posamezni vaši panji zaloge. Najbolj enostavno je seveda, kupiti sladkorja in manjkajočo zalogo dodati. Kako se čebele krmijo, vsak ve — saj je žalibog zadna leta več posla s krmljenjem kot s točenjem medu. Kaj pa, če ni in ni denarja? Sladkor je drag, dvakrat drag posebno za tiste, ki niso

člani čebelarске organizacije. In takšnih je med kmečkimi čebelarji nemara večina. Ali pustiti na slepo srečo družine: če bo, bo, če ne, Bog pomagaj! Čeprav je že pozno, vendar ni prepozno, da se vsaj deloma družine z združevanjem rešijo. Če imata dve družini premalo in bi vsaka od njiju čez zimo padla od lakote, imata obe dovolj za eno samo. Zato ju združite. V panjih s premičnim satovjem je to delo zelo enostavno. Ker je zrak že hladen prenesite oba panja v sobo, ki naj ne bo pretopla, pa tudi ne premrzla (pod 12° C). Nato pa uničite slabšo matico, medene sate porinite na mesto praznih v drugi panj s čebelami vred, kolikor pa čebele sede na praznih satih, jih ometite v sosedo. Tako ste napravili iz dveh eno družino, ki bo imela dovolj hrane za čez zimo. Iz na pr. 10 panjev jih boste napravili pet ali še manj, pa to nič ne de! Spomladi boste imeli vsaj te, sicer bi vam pa vse poginile.

Kako napraviti s kranjiči in še nekaj nujnih splošnih navodil, ki naj pripomorejo, da se kmečki čebelnjaki ohranijo, bomo objavili v prihodnji številki. Bog daj, da bi bil uspeh popoln!

Cp.

Kurnik in zima

Ko pritisne hud mraz in zapade sneg, je najbolj pripraven prostor za bivanje kokoši kurnik, ki je dovolj zračen, v katerem ni prepiha ali nič ne vleče, ki je enakomerno topel, svetel in snažen. Le v takem kurniku se kokoši dobro počutijo in pri primernem krmljenju in pridnem podnevnem brskanju po nastilju tudi dobro nesejo. Žal pa se kurniki na splošno le preveč zanemarjajo, kar ni prav nič v prid kokošjereji in njeni donosnosti v zimski dobi. Marsikoga napotijo prevelike pomanjkljivosti kurnika, da spravi čez zimo svoje kokoši v goveji ali kak drug hlev. Toda s tem prav nič ne ustreže kokošim in njih nesnosti, ker je hlev za nje prav tako malo prikladen kakor zelo pomanjkljiv kurnik.

Goveji hlev (svinjak) je za kokoši navadno pretopel, zaduhel in tudi prevlažen. Kokoši imajo tudi obilo prilike, da lahko gredo z našim ali brez našega vedenja iz pregorkega govejega hleva ven na mraz in sneg. Prevelika razlika med hlevsko gorkoto in mrazom zunaj na prostem je za kokoši zelo škodljiva, radi česar se prehladijo, jim pomodrijo in zmrznejo grebeni in prenehajo tudi popolnoma nesti.

V onih časih, ko niso nič računali na zimsko nesenje, je morda bilo prezimovanje kokoši v hlevu še kolikor toliko znosno, ne pa umestno. Danes, ko moramo računati tudi na reden donos kokoši, ne moremo iti več preko tega, da bi nam ne nesle tudi pozimi, ko je cena

za sveža jajca najbolj ugodna. Zato pa je iz gospodarskega vidika nujno potrebno, da je kurnik izven hlevskih prostorov, brez hlapov ali sopare in vsake vlage ter brez prepriha, enakomerno topel, zračen in svetel. Napačno je tudi, če napravimo v skupno steno med hlevom in kurnikom odprtino, zato, da prihaja skozi njo iz hleva v kurnik prevlažna hlevska gorkota. Popolnoma v redu pa je, ako ima kurnik s hlevom le trdne in neprodušne stene in je sicer povsem ločen od hleva.

Najbolj škodljiva pa sta za kokoši v kurniku preprih in vlažnost. Zato pa moramo dobro zamašiti in zadelati vsako najmanjšo odprtino, razpoko ali špranjo, ki jo opazimo na kurnikovih stenah. Preprih je za perutnino strup. Tudi streha ne sme nihjer puščati; ne sme skozi njo deževati ali snežiti in tudi ne pihati ob vetrovnem vremenu. Kjer je kaj popustilo in postalo na strehi neprodušno ali kjer dežuje skozi streho, tja mora priti nova strešna lepenka. Kurnik mora biti tudi povsem suh. V to pripomore tudi nastilj, ki mora kriti tla v kurniku za ped visoko in ga je treba pozimi bolj pogostoma obnavljati. Nastiljamo s slamo in pri pomanjkanju te tudi z drugovrstnim nastiljem. Da bodo kokoši raje in vztrajnejše brskale po nastilju, potrosimo jim v nastilj od vsakdanje merice zrnja nekaj zjutraj, nekaj opoldne in ostanek popoldne. Tako dobro zaposlimo kokoši čez dan v kurniku. Brskanje po nastilju in iskanje zrnja in vse gibanje pri tem delu obilo doprinaša k telesni gorkoti in pripomore tudi k nesenju. V kurniku naj bo tudi kolikor mogoče enakomerno toplo. Toplina pa naj ne pade pod 4—6 stopinj Celzija, ki je za perutnino še zadostna. Ob prav hudem mrazu pa naj ne gre toplina pod ničlo. Ako je v kurniku zelo hladno, potem je treba z obilim krmljenjem proizvajati več gorkote v kokoših samih; dobro je tedaj, da krmlimo kokošim zvečer zlasti več drobne koruze. Ako je prostor, kjer kokoši uočijo, ob hudem mrazu prevelik, zmanjšajmo prostor z enostavno pregrado ali zavesami iz starih vreč. Vsako umetno razgrevanje kurnika pa opustimo, ker se

pri takšnem razgrevanju kokoši omehekuzijo in nato prav lahko prehladijo. Nadaljna zahteva, ki jo stavimo na kurnik, je svetloba. Mračen, temen kurnik je za kokoši poguba. V temnem kurniku se ne gibljejo, postanejo lene in bolne. Zato pa skrbimo tudi za svetlobo v kurniku. Čim bolj svetlo je v njem, tem boljše je za kokoši in njih nesnost. Ako ne gre drugače, napravimo kakih 15 cm od tal v glavni steni kurnika več odprtin, ki so 30 cm široke in 20 cm visoke, in dobro vdellajmo v iste primerne šipe, tako, da bo vsaka odprtina s šipo tudi neprodušna zaprta.

Pozimi je treba kurnik tudi pogostoma snažiti. Temeljito ga osnažimo zlasti ob vsaki obnovi nastilja. Tudi gnezda za nesenje jaje prečistimo vsakih 14 dni in menjamo v njih slamo in seno. Ob mokrih, mrzlih dneh in obilnem snegu naj ostanejo kokoši v kurniku. Ko je vlažno, južno vreme in se taja sneg, tudi ne puščajmo kokoši na prosto. Le ob lepih solčnih, ne premrzlih dneh naj gredo kokoši okrog poldneva eno do dve uri na prosto. Drugače pa poskrbimo, da jim bo pozimi življenje v kurniku čim udobnejše in prijetnejše, potem lahko pričakujemo, da nam bodo kokoši dobro poplačale ves naš trud s pridnim nesenjem jaje. P.

g Lesno tržišče. Kupčija s tesnim lesom je popustila, ker je stavbna sezona pri kraju. Na zaloge se pa ta vrsta lesa ne nabavlja več, ker primanjkuje gotovine. V pretekli sezoni je Slovenija od dala preko Sušaka precejšnje količine tramov in tramičev. Trami močnejših dimenzij, kakor tudi bordonali, so zastali. — V mehkem lesu se še vedno lahko odda III. vrsta in podmera. Precejšnje je povpraševanje po škorelah, ki so jih pa producenti dosedaj le malo izdelali. — V bukovini je zastoj, medtem ko se brastovina gladko oddaja predvsem podnice, plohi in železniški pragovi. Dobro gre v promet tudi javor, jesen in oreh v suhem stanju, zlasti prve in druge kakovosti. — Po drvah je precej povpraševanja, po oglju pa le srednjedobra kupčija.

Kako zvišati rodovitnost naših njiv

Večina naših kmetov ima svoja posestva tako razdeljena, da ležijo posamezne njive na različnih krajih in v različnih legah. Vsak pa dobro ve, da niso vse njive enako rodovite, četudi jih enako obdeluje in gnoji; nasprotno, večkrat jih mora različno obdelovati in gnojiti, če hoče doseči zadovoljiv donos. V čem pa tiči ta razlika donosnosti zemlje? Iskati jo moramo v različnih smereh.

Vsa rodovita zemlja, to je ona, v kateri rastline uspevajo, je zmes štirih glavnih sestavin: gline, peska, apna in prstenine. Po večji ali manjši količini teh sestavin razločujemo glinasto, ilovnato, peščeno, lapornato, apneno in sprsteninasto zemljo. Toda med temi so še najrazličnejši prehodi, tako, da imamo nešteto vrst rodnih tal. Navedene štiri glavne sestavine pa same na sebi niso rodovite, pač pa postanejo to šele tedaj, ko povežejo naše hranilne snovi, ki nastanejo iz njih. Te so podvržene preperenju, razpadanju in raztopljenju v vodi in redkih kislinah ter postanejo lahko dovzetne rastlinam; zato so one prav za prav podlaga rodovitnosti zemlje.

Da se pa hranilne snovi spremenijo v tisto obliko, v kateri jih rastline lahko uživajo, je potrebno več pogojev, ki skupno pripomorejo do rodovitnosti zemlje. Ta je torej odvisna:

1. od podnebja in lege posameznih zemljišč;
2. od fizikalnih in kemičnih lastnosti zemlje, ki so posledica njene različne zmesi iz štirih glavnih sestavin;
3. od večje ali manjše količine hranil, ki so v njej v taki obliki, da jih rastline s svojimi koreninami lahko posrkajo;
4. od obdelovanja in gnojenja.

Poljedelec lahko pospešuje rodovitnost tal, toda ne v vseh smereh. Tako ne more vplivati na podnebje in lego zemljišč, ker ni to v njegovi moči. Pač pa lahko izboljša fizikalne in kemične lastnosti zemlje ter zviša količino rastlinskih hranil s primernim obdelovanjem

in gnojenjem. In prav v tem tiči najvažnejši pripomoček za zvišanje rodovitosti zemlje.

Že samo obdelovanje zemlje je v stanju znatno dvigniti njen donos, brez ozira na gnojenje. V tleh tiče še velike množine neizrabljanih rastlinskih hranil, ki jih umen kmetovalec s primernim obdelovanjem lahko izpremeni v tako obliko, ki bo rastlinam užitna. Ta izprememba je mogoča le pri zadostnem dostopu zraka v zemljo, ki pospešuje delovanje bakterij in razkrajanje hranilnih snovi. Zato rahljamo zemljo, da ji dovoljamo zraka in vlage, ki sta neobhodno potrebna za vsako preosnovo.

Toda vsako obdelovanje zemlje mora biti smoteno, času in sadežu primerno ter prilagojeno zemlji in njenim lastnostim. Različne zemlje je treba namreč obdelovati na različni način. Tako je peščene zemlje manj rahlati in ne pregloboko orati, gnojiti pa bolj pogosto, toda po malem. Nasprotno zahtevajo težke zemlje globoko oranje in stalno rahlanje površine, gnojenje pa bolj poredko, tedaj pa močno. Peščene, rahle zemlje orjemo lahko v vsakem vremenu, medtem ko ne smemo orati težkih ne tedaj, ko so še mokre, pa tudi ne presuše. V prvem in drugem primeru bi jih pokvarili. Pogoditi moramo ravno pravi čas, ko so tla še dovolj mokra, da se brazda da dobro potegniti in se ne maže; in toliko suha, da grude lahko razpadajo. To dobro pogoditi, je najvažnejša naloga gospodarja.

Za povečanje rodovitnosti zemlje je treba tudi povečati obdelovalno plast, iz katere dobivajo rastline svojo hrano. Korenine segajo navadno samo tako globoko, kolikor je plug izoral. To je živa plast, v kateri se vrši presnavljanje in priprava rastlinske hrane. Pod njo pa je mrtva plast, v kateri ni življenja. In vendar so tudi v tej plasti dani pogoji za prehrano rastlin, če ji nudimo možnost, da se v njej vrši razkrajanje hranil. To dosežemo z globokim oranjem, s čimer spravimo to mrtvo plast na vrh; ali pa

samo z rahlanjem, s cimer omogočimo dostop zraka, vodc in bakterij v to mrtvo zemljo, ki s tem oživi.

Spravljanje mrtve plasti na vrh je vedno nekoliko kočljivo, ker s tem lahko pokvarimo zgornjo plast, če naenkrat pregloboko orjemo. Brez skrbi pa lahko sežemo vsako leto po par prstov globlje v zemljo, s čimer si ne moremo poslabšati zemlje. Še boljše je, če par let spodnjo plast samo zrahljamo s plugom, ne da bi jo spravili na vrh, pozneje pa lahko brez skrbi globoko orjemo.

Za globoko oranje, oziroma rahlanje je najprimernejši čas sedaj jeseni, dokler ne zapade sneg ali zemlja ne zmrzne. Globoko zrahljana zemlja bo v teku zime dobro premrzla in spomladi razpadla kot pepel. Taka zemlja bo rodovitna tudi brez gnojja, ker bodo v njej hranila dobro pripravljena. Še boljše bodo seveda v njej učinkovala domača gnojila. Da to doseže, naj skuša vsak kmetovalec poglobiti svojo zemljo, kjer se to le da, ker bo tako znatno zvišal pridelke svoje zemlje. L

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Prešite odeje, ki jih lahko operemo

Običajne prešite odeje, ki jih uporabljamo ponavadi, ne veljajo kot kdovekak higienska odeja, ker jih ne moremo nikoli pošteno oprati. V teku let se vzlic rjuham, ki jih deloma pokrivajo, zelo zamažejo. Če jih hočemo očediti, jih moramo popolnoma razdreti, to pa se izplača le takrat, kadar je blago že tako izrabljeno, da je treba novega.

Lahko pa si napravimo tople prešite odeje tudi take, ki jih lahko pogosto operemo, da so vedno snažne. Pripravimo si dva kosa barvastega blaga v velikosti odeje, kakršno si nameravamo narediti. Po dolžini jih sešijemo skupaj, da dobimo nekako vrečo, ki je odprta na obeh koncih. Te konce lepo zarobimo. Nato pa si razdelimo celo ploskev (po širini) v 8 do 10 delov ter jo po teh črtah po dolžini sešijemo s strojem. Tako dobimo odejo, ki je prešita samo po dolgem in s tem razdeljena v deset predelov, ki merijo približno po 13—15 cm. Če pa hočemo odejo prati, mora biti vsebina vdolana tako, da jo lahko odstranimo. V ta namen si urežemo iz gostega blaga vrečice, ki imajo širino in dolžino posameznih predelov, oziroma odeje, ter jih napolnimo s perjem. V vsak prešiti del odeje potisnemo končno po eno vrečico s perjem ter jo na zgornjem in spodnjem koncu z gumbi zapnemo.

Gotova odeja je videti kakor druge prešite odeje in s. razlikuje od njih le v tem, da je prešita samo podolgem ne pa tudi počez ali križem. Radi tega perje v vrečicah vedno lahko vzamemo iz nje. Kadar se nam zdi, da je odeja umazana, ali po kaki bolezni, tedaj samo potegnemo vrečice s perjem ven ter blago operemo in polikamo, posamezne vrečice pa dobro prezračimo na zraku. Nato vrečice s perjem zopet potegnemo v predele in odeja je lepa in čista, kakor nova. Predpogoj za tako prešito odejo pa je močno in perilno blago, ki se da brez skrbi oprati, ki ne izgubi barve in dolgo časa traja. Š. H.

KUHINJA

Rahlo in drobljivo testo je treba napraviti hitro in na hladnem prostoru, sicer se surovo maslo preveč zmehča. Če spečemo tako testo nenapolnjeno, ga moramo z vilicami na več mestih prebosti, zato da se ne mehuri pri cvrtju in *pri peki.

Prvi način rahlega testa. Na desko denem 15 dkg moke, malo soli in 3 dkg surovega masla. Surovo maslo razrežem na listke, pomešam z moko, zdrobim z valjem in zdrobtinim z rokami. Nato zgnetem testo z dvema rumenjakoma in s kislo ali sladko smetano v mehko testo. Ako hočem, da je testo bolj krhko, pridenem lahko, preden zgnetem, eno

žitico vina. Testo pustim počivati na hladnem prostoru pol ure. Počito testo tanko razvaljam ter porabim v različnih oblikah za cvrtje.

Drugi način rahlega testa. 17 dkg surovega masla zdrobim v 28 dekagramov moke. Nato napravim testo iz dveh rumenjakov, kisle smetane, iz žlice ruma in ga primerno osolim. Hitro zgneteno testo zavijem v prtič ter pustim eno uro počivati. Spočito in razvaljano testo porabim kot zavitek pri različnih sadnih pogačah.

Drobljivo testo brez jajc. Za tako testo rabim: 21 dkg moke, 14 dkg surovega masla, 10 dkg sladkorja, 7 dkg zriba-

nih mandljev, sok ene limone in lupinice s pol limone. Iz vseh teh snovi napravim voljno testo. Po polurnem počivanju porabim razvaljano testo za cvrtje ali za peko.

Drobljivo testo s kuhanimi rumenjaki. Dva v trdo skuhana rumenjaka zdrobim z valjem ter pridenem 7 dkg sladkorja in 14 dkg moke. V teh snoveh zdrobim 14 dkg surovega masla in zgnetem potem z enim rumenjacom, z žlico kisle smetane, s pol žlice limoninega soka in s primerno količino soli v rahlo testo. Počito in razvaljano testo porabim za zavijanje različnega sadja v različnih oblikah.

GOSPODARSKE VESTI

ŽIVINA

g Ljubljanski živinski sejem 7. novembra. Prigon je bil znaten in je znašal 124 konj, 77 volov, 56 krav, 16 telet, 15 odraslih prašičev ter 399 prašičkov za rejo. Tudi kupčija je bila živahna, zlasti pri prašičih, ki so porasli v ceni. Odprodanih je bilo 16 konj, 22 volov, 10 telet, 9 prašičev in 215 pujskov. Prašički za rejo so se podražili in so stali koš po 100 do 200 Din. Tudi pitani prašiči so porasli v ceni in so jih prodajali po 6—8 Din za 1 kg žive teže. Cene goveji živini in konj so ostale neizpremenjene: voli: I. vrste 4 do 4.50 Din, II. vrste 3.50 do 4 Din, III. vrste 3—3.50 Din, krave debele 2.50—3.50 Din, klobasarice 1.50 do 2.50 Din, teleta 5—6 Din za 1 kg žive teže. Konji so bili po 500—3500 Din kos.

g Mariborski prašičji sejem 9. novembra. Ta sejem ni bil tako dobro obiskan kot prejšnji in je dovoz znašal samo 316 prašičev. Pa tudi kupčija je bila slaba, kajti prodanih je bilo samo 131 rilcev. Tudi cene so precej nazadovale in so prodajali po kosu: mlade prašiče 5—6 tednov stare po 50—80 Din, 7—9 tednov stare po 90—100 Din, 3—4 mesece stare po 130—150 Din, 5—7 mesecev stare po 200—300 Din, 8—10 mesecev stare 320 do 400 Din, 1 leto stare 550—650 Din. Cene za 1 kg žive teže 5—6 Din, 1 kg

mrtno teže 7.50—9 Din. — Na zadnjem prašičjem sejmu v Ptujju so bile cene za 1 kg žive teže po 4.50—6.25 Din, pujski 7—10 tednov stari po 70—125 Din kos.

CENE

g **Naraščanje cen v septembru in oktobru.** Narodna banka je za september in oktober izdala indeks cen v veletrgovini, iz katerega posnemamo sledeče številke, katerim služijo za merilo cene iz leta 1926, določene s številom 100.

meseci IX. VII. IX. X.

	1933	1934	1934	1934
rastlinski proizvodi	48.0	56.9	54.6	58.8
živina in proizvodi	58.2	51.9	54.6	58.4
mineralni proizvodi	75.2	78.4	78.6	78.6
industrijski proizvodi	67.6	65.3	65.6	66.0
skupni indeks	60.7	61.1	63.2	63.6

Po dvomesečnem padcu je indeks cen začel zopet naraščati, kar je v zvezi z višjimi cenami za kmetijske proizvode. To je zaenkrat razveseljivo znamenje, četudi je to šele začetek izboljšanja. — Indeks cen na drobno v Belgradu je narastel od 68.8 na 69.8 od avgusta na september.

g **Naš izvoz žita.** Jugoslavija ima letos dovolj pšenice in koruze za izvoz in ker nimajo druge balkanske države prevelikega presežka pšenice, je upati, da

bomo naših 20.000 vagonov lahko oddali čez mejo. Da se dogovorita s češko žitno družbo glede izvoza večje količine naše pšenice, sta odpotovala v Prago dva zastopnika Privilegirane izvozne družbe. — Na drugi strani se pa sliši, da hoče Avstrija pri nas nakupiti večjo količino pšenice, ki jim jo Madjarska ne more dobaviti. — Izvozni presežek koruze cenijo na 12 milijonov stotov. Pridelek tega zrnja v vsej državi znaša letos 53 milijonov stotov, ki so jo pridelali na 2,65 milijona hektarjev. Povprečno na hektar 20 stotov.

PRAVNI NASVETI

Želja za vstop v državno službo. S. E. S. — S 15 leti starosti ne bo lahko dobili državne službe. Ako vas veseli vojaška služba, prosite za sprejem v podčastniško solo, kadar je razpisan natečaj. To pa pozvedite pri okrajnem načelnstvu ali pri žandarmeriji.

Zaščiteni dolжник. J. S. — Dolg imate v denarnem zavodu. Čeprav ste mali kmet in ste napravili dolg julija meseca 1951, zahteva denarni zavod 9% obresti, so vas zavrnilo in zahtevali potrdilo o tem, da ste kmet. Grozijo vam tudi, da boste morali dovoliti vknjižbo na posestvo. Vprašate, če se lahko ubranite vknjižbe. — Kar se tiče potrdila o tem, da ste kmet v smislu uredbe o zaščiti kmetov, vam svetujemo, da si to potrdilo od občine nabavite, da denarni zavod ne bo več v dvomu o tem, če spadate pod zaščito. V tem slučaju vam letos ne bo treba drugega plačati kot 6% obresti. Vknjižbo radi zavarovanja posojila boste morali dovoliti. Če tej zahtevi ne ustrežete, je upnik upravičen zahtevati zavarovanje poim sodišča. Samo če dolжник dokaže, da je upnik za svojo terjatev na dolžnikovih nepremičninah že zadostno zavarovan, zavrne sodišče upnikov predlog na zavarovanje.

Odpoved stanovanja. P. J. R. — Gospodar vam je brez razloga odpovedal stanovanje. Proti odpovedi ste vložili ugovore, ker ste reven delavec brez stalnega zaslužka in morate skrbeti za številno družino. Sodišče je odpoved potrdilo in vam proti deložacija. Prosili ste županstvo, da naj vam preskrbi primerno stanovanje, a župan je izjavil, da v vsej občini ni stanovanja za vas. Na katero oblast bi se obrnili, da bi vam pomagala? — Stanovanjske zaščite ni več. Zato gospodar lahko v odpovednem roku odpove stanovanje, ne da bi navedel kakšne razloge. Nobena oblast ga ne more prisiliti, da vas še dalje obdrži v stanovanju, če je sodb

postala pravomočna. Tudi župana ne morete siliti, da vam poišče stanovanje. Lahko vam svetuje in pomaga, a prisiliti ga k temu ne morete. Akoimate nobene imovine in zaslužka, se obrnite na domovno občino. Tam se bo že našlo kakšno stanovanje.

Nova cesta. J. H. Pri vas so napravili novo cesto, pa lastnikom zemljišč, preko katerih pelje cesta, niso dali nobene odškodnine. Vprašate, če se lahko vzame svet za cesto brez odškodnine. — Zemljišče se mora ali odkupiti, ali če se z lastnikom ni mogoče pogoditi, se lahko razlasti. Tudi v tem slučaju je treba razlašeni svet plačati. Obrnite se na cestno upravo in zahtevajte plačilo. Če ga ne dobite, lahko tožite.

Zaščiten kmet in odvetnik. ki mu je »Domoljub« — »cunja«. J. Z. Neki osebi ste dolžni nad 10.000 Din. Njen odvetnik vas je pozval, da takoj plačate 2000 Din in 6% obresti. Izjavil je, da lahko zahteva 10% obresti. Povedali ste mu, da je dolg nastal pred 20. aprilom 1952 in da ste zaščiten kmet ter ste odvetniku pokazali ono številko »Domoljuba«, v kateri je bila objavljena uredba o zaščiti kmetov, ki podpisuje, da morajo dolžniki upnikom, ki niso denarni ali bančni zavodi plačati za čas od 23. novembra 1953 do dne 15. novembra 1954 le 3½% obresti na dolg, ki je obstojal na dan 23. novembra 1953. Odvetnik je vzel »Domoljub« v roke, da malo pogledal in ga vrget po tleh, češ, da je to »cunja«. Vprašate, kaj bi sedaj naredili. — Ako so vaše navedbe glede nastanka dolga točne in če ste kmet, se le držite uredbe. Ako upnik neče sprejeti obresti, ki mu jih v smislu uredbe te zaščite ponujate, tedaj pojdite k sodišču in obresti tam položite. S tem ste zadostili obveznosti za čas do 15. novembra 1954. Ako bi vas upnik tožil, morate priti pravčasno na razpravo in predložite sodniku potrdilo občine, da ste kmet v smislu uredbe o zaščiti kmetov. Odvetnika, ki meče naš list po tleh in se tako nedostojno izražava o »Domoljubu«, ki že desetletja požrtvovalno vzgaja in uči naše ljudstvo, ki se mu ima ta gospod predvsem zahvaliti za svoj obstanek, pa samo pomilujemo. Dosti žalostno, da ta gospod še ne pozna uredbe o zaščiti kmetov, ki je znana že vsakemu našemu čitatelju. Če bo ta gospod še dajal takšne informacije in na tak način »kriti« zirate naš list, si ga bomo ob priliki male natančnejše ogledali in ga predstavili našim čitateljem s polnim imenom.

Izpred sodišča. Sodnik: »Torej vi trdite, da vam je obtoženi rekel vol.« Tožitelj: »Ne naravnost, gospod sodnik, mojemu sinu je rekel tele.«